

НАБАВКА И ПРИМЕНА ЛЕКОВА У КРАГУЈЕВЦУ ТОКОМ XIX ВЕКА

Слободан М. Јанковић

Центар за клиничку и експерименталну фармакологију, КБЦ Крагујевац

Све до тридесетих година деветнаестог века у Крагујевцу није било апотека из којих би се становништво могло снабдевати лековима. Прави лекови (они које је примењивала званична медицина у развијеним европским земљама) могли су се набавити само од путујућих лекара Грка које је народ називао "калоијатри" (од грчких речи *кало* и *иатрос* што значи *добар лекар*). Током 1834. године кнезу Милошу Обреновићу се обратио Павле Илић, тада студент фармације у Пешти, с молбом да га помогне повлачио како би завршио студије. Заузврат, Павле је обећао да ће по завршетку студија отворити апотеку у Крагујевцу. И заиста, већ 1836. године одлуком

укинуто исте године. За селидбу наменштаја и опреме је било ангажовано чак 28 товарних кола са коњском запрегом! Услед нестабилних политичких прилика, апотека је већ 1840. године враћена у Крагујевац, да би само 15 месеци касније била поново пресељена у Београд, овога пута дефинитивно. Идућих 10 година грађани Крагујевца су безуспешно покушавали да измоле од Министарства унутрашњих дела отварање нове државне апотеке, тзв. Филијалне апотеке. Тек када је њихов предлог подржао др Јосиф Панчић, окружни лекар у Крагујевцу, отворена је Филијална апотека у згради тадашњег Начелства (општинске управе). За њеног управника, тзв. провизора, постављен је апотекар Ђорђе Богдановић, до тада 1 помоћник Правителствене апотеке. Од опреме (која је такође набављена у Пешти) апотека је имала аустријску Фармакопеју, више теразија различитих тачности, једну машину за прављење пилула, десетак авана, калајне мензуре, порцуланске пикеле и остали ситни инвентар. Апотека је успешно пословала и задовољавала потребе тадашњег становништва које је бројало 3500 људи у самом граду Крагујевцу, и око 50.000 људи у целом округу. Током 1859. године, по повратку кнеза Милоша Обреновића на власт у Србији, Совјет је донео одлуку да Филијалну апотеку у Крагујевцу прода приватним лицима. Исте године она је продата апотекару Радосаву Шилићу. После седам година рада, апотекар Шилић је умро. Од тада, па до краја XIX века апотека је променила десетак власника и премештена је из зграде Начелства на место на коме се и данас налази: у Главној улици, насупрот Саборној цркви. У последњој години XIX века апотеку је купио апотекар Лука Јакшевац који је дуго година потом остао њен власник. Осим поменутих прве апотеке, у Крагујевцу су у XIX веку радиле још две приватне апотеке: једна од 1877. године, а друга од 1892. године.

Коста Д. Николић, апотекар, рођен у Крагујевцу 1844. године, умро у Београду 1931. год. Први фармацеут из Србије, први доктор хемије и први историчар фармације

Совјета отворена је у Крагујевцу прва државна Правителствена апотека чији оснивач и управник је био Павле Илић. Сва потребна опрема и лекови су набављени из Пеште, по укупној цени од 911 талира и 2,5 цваншика. Апотека је радила веома успешно три године, све док 1839. године кнез Милош није био принуђен да се одрекне власти. Тада је Совјет донео одлуку да се апотека премести у Београд, што је и

Болничка апотека у Крагујевцу двадесетих година овог века

Обе апотеке у Крагујевцу су се до 1881. године у свом раду руководиле аустријском фармакопејом, да

